

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาเกิดปัญหาที่เด็กจะคิดและทำไม่เป็น ไม่สามารถแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตของตนเองได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการจัดการศึกษาให้แก่เด็กไทยที่ผ่านมานั้น จัดการศึกษาในรูปแบบเน้นการท่องหนังสือ และเรียนเฉพาะในห้องเรียน หลักสูตรที่ใช้มีเนื้อหาที่ถูกกำหนดมาจากส่วนกลางเช่นเดียวกันทั้งหมด ไม่ว่าโรงเรียนจะอยู่ในท้องถิ่นใด มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างไร แต่ผู้เรียนที่อยู่ในทุกภูมิภาคก็ต้องเรียนหลักสูตรเดียวกัน จึงส่งผลให้ผู้เรียนขาดความรู้ที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นของตนเองที่อาศัยอยู่ เกิดความรู้สึกแปลกแยกกับสังคม ชุมชนที่อยู่ (วีรบุรุษ ปิณฑาวิช 2543 : 16 – 23)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มาตรา 27 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางในการศึกษาพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามมาตรา 7 กำหนดไว้ว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนในมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

นอกจากนี้แล้ว กรมวิชาการ (2546 : 3) ได้กล่าวไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่ว่าการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการ ของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานของคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

เด็กปฐมวัยศึกษาเป็นวัยที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ นั่นก็หมายความว่า การปลูกฝังความคิดความเชื่อ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ถูกต้องตลอดจนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตควรจะทำเมื่อยังเป็นเด็ก เขียวหา เศษะคุปต์ (2542 : 83 – 84) ได้เสนอหลักในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยที่สำคัญ คือ หลักสูตรควรเน้นสภาพชีวิตจริง กิจกรรมที่จัดควรเปิดโอกาสให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาให้เด็กเรียนและทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อตนเองและผู้อื่น และให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนอย่างอิสระ ได้พัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง ขณะเดียวกันควรเน้นการปรับตัวของเด็ก เพื่อให้เด็กได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาการด้านสติปัญญา และตารางเวลาที่ใช้ในแต่ละวัน ควรยืดหยุ่นตามความสนใจและความต้องการของเด็ก

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของจังหวัดลพบุรีในปัจจุบัน ได้จัดอบรมผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนระดับปฐมวัยทุกโรงเรียน โดยศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง และให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง โดยให้สนองความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งสภาพของท้องถิ่น

ดังนั้น เพื่อให้เด็กปฐมวัยศึกษา ได้ศึกษาเนื้อหาและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของท้องถิ่นตนเอง มีความรักท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ รู้จักระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น และเพื่อให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นปฐมวัยศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งใช้เป็นหลักสูตรแกนกลาง ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี
- 2.2 เพื่อประเมินคุณภาพของหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1. ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษฎ์) 2 ห้องเรียน ๆ ละ 40 คน จำนวน 80 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษฎ์) 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

4. นิยามศัพท์

4.1 หลักสูตรปฐมวัยศึกษาโดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ในจังหวัดลพบุรี เพื่อจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยในจังหวัดลพบุรี โดยปรับจากหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นในจังหวัดลพบุรี ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านเป็นไปตามวัย รวมทั้งรักหวงแหน และมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4.2 เด็กปฐมวัยศึกษา หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 5 ปี – 5 ปี 11 เดือน 29 วัน กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษฎ์) อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

4.3 สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี หมายถึง ข้อมูลด้านต่าง ๆ ในจังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอลำไ้ อำเภอท่าเรือ และอำเภอโคกสำโรง ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 และมีเนื้อหาจำนวน 3 ด้าน คือ สถานที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยว งานเทศกาลการละเล่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม การประกอบอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยศึกษา

4.4 คุณภาพของหลักสูตรระดับปฐมวัยศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นแล้วมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ อีกทั้งส่งเสริมให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในจังหวัดลพบุรีได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้สาระท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี

5.2 ครูผู้สอนระดับอื่น ๆ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตร ที่ใช้ในสาระในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

5.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ในระดับนโยบายได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์ ที่เอื้อต่อเด็กระดับปฐมวัยโดยใช้สาระท้องถิ่น